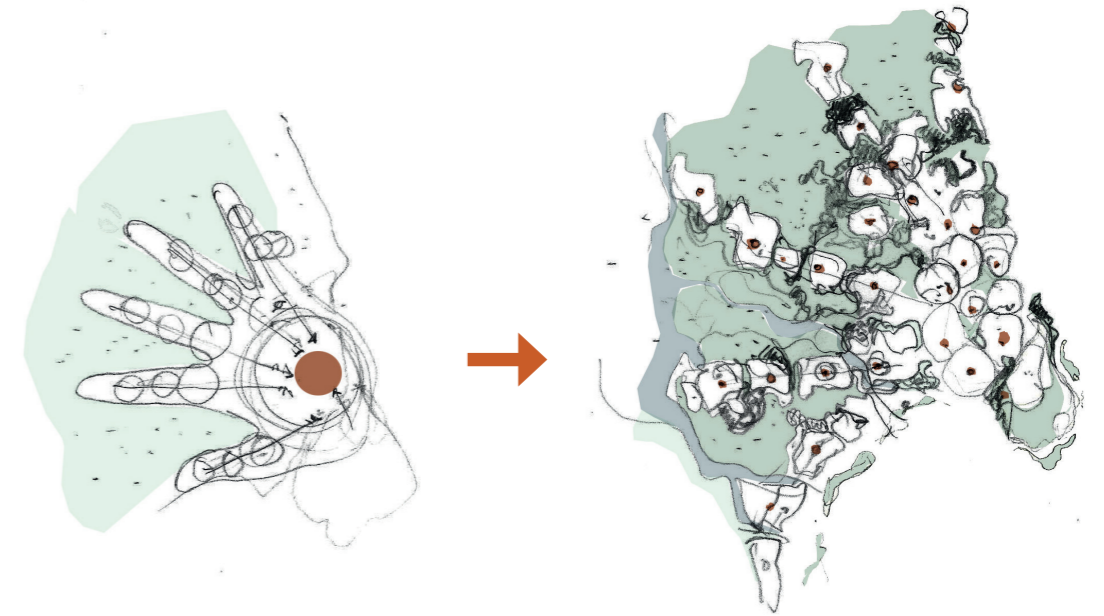

En decentral organisme vokser frem

Et bud på en robust transformation af Fingerplanen

"Det går ikke længere. At vi fortsætter som lemminger, at vi som samfund fortsætter med at bygge nye motorveje over Egholm, indtage nyt land til enfamiliehuse i provinsen og i Hovedstadens forstæder, bruger hovedparten af vores landskaber til forurenende landbrug, og samtidig indvinder nyt land med det formål at udvikle nye, kvadratmeteroptimerede bydele i Storkøbenhavn – bydele der kun er økonomisk tilgængelige for de få. Bydele vi ikke ved om der er beboere til i fremtiden.

Vi mener der er brug for en ny fortælling om Hovedstadsregionen og dermed fremtidens Fingerplan. Ikke et nyt diagram i form af en forkromet og 'tegnet' samlende plan, snarere en samlende, klimavenlig og på livskvalitet fokuserende strategi, hvor de herskende økonomiske og politiske dagsordener, som forudsætning udfordres. Som udgangspunkt må hele måden vi planlægger på tages op til revision. De udfordringer vi står overfor skal anskues ud fra en helhedstænkning, ikke som for nærværende overlades til de enkelte kommuner. Det gælder på landsplan, globalt og derfor også i den Storkøbenhavnske region. At det lokale politiske selvstyre afgør hvor og hvad der anlægges og bygges, kan ikke på nogen måde være optimalt. Både biler, lastvogne, vand, CO2 og mennesker bevæger sig på tværs af både regionale og kommunale grænser.

Vi mener at den overordnede planlægning af vores byer og landskaber fremadrettet skal varetages med afsæt i en strategisk sammenhængende og holistisk tilgang, regionalt og på landsplan. Vi mener at byudvikling fremadrettet de næste 75 år, skal ske på vandets og naturens præmisser.

Vi tror på decentralisering af byvæksten, at eksisterende bydannelser skal styrkes og fortættes og optimeres kvalitativt og infrastrukturelt. At fremtidens bydannelser skal rumme mulighed for både at bo og arbejde, tilbyde det gode byliv og have både bløde, tydelige, frodige og alligevel præcise grænser mod de omgivende landskaber. At æstetiske kvaliteter genopdages og dyrkes så man kan se der har været en arkitekt til stede. Vi mener vi skal bruge den bygningsmasse og den 'brownfield' vi har, at vi skal omdanne, transformere og genbruge så meget som overhovedet muligt, minimere omfanget af nybyggeri og som konsekvens kun bygge i små enheder med højt ambitionsniveau på bæredygtighed og fokus på diversitet, kombineret med social og økonomisk balance. Vi må bruge det vi har.

Vi tror på at Fingerplanens grundlæggende mobilitetsstruktur må være afsættet for denne udvikling. At den offentlige infrastruktur skal transformeres og udbygges med afsæt i det der allerede er, og suppleres med attraktive, ressourcebesparende og bæredygtige tilbud på tværs og mellem fingrene. Vi mener at energilandskaber og fødevarerproduktion i form af regenerative landbrug skal udvikles lokalt, i det omfang det overhovedet er muligt – også i hovedstadsregionen.

Vi mener vi skal bygge videre på den gamle Fingerplan, fremkalde dens fordele og afbøde dens ulemper. Vi stiller i nærværende besvarelse en række spørgsmål – spørgsmål der samtidig rummer løsningsforslag, der trækker på en visionær tråd. Vi er i den forbindelse helt bevidst om behovet for radikal lovgivning og nye finansieringsmodeller."

Vandkunsten

Ovenstående er uddrag af introen til fase 1 – vi mener det fortsat. Vi har bestræbt os på at leve op til jeres forventninger, ved i fase 2 at konkretisere og udbyde en lang række af vores hovedpointer. Vi står som samfund med et problemkompleks af ekstremt voldsomme dimensioner – globalt, i Europa, i Danmark og ikke kun i Hovedstadsregionen.

Nærværende forslag har nødvendigvis sit fokus på Hovedstadsregionen, og skal læses som en serie indspark til mere generiske løsningsforslag, der tager afsæt i en tematisering af de overordnede politiske og planlægningsmæssige udfordringer vi står overfor – uden at vi dermed har svar på alt...

Vi ved at der pågår undersøgelser om at etablere en ekspres tunnelforbindelse med S-tog fra Kbh. H til Hellerup med stop på Rigshospitalet – det vil givetvis aflaste trafikpresset i centrum, og gøre særligt Rigshospitalet mere tilgængeligt for både medarbejdere og patienter. Vi ved at Lynetteholm hænger på en Havnetunnel der skal aflaste Indre by – men er det de rigtige investeringer når målet er en bæredygtig og CO2 neutral fremtid? Er det bedre at vi finansierer klimasikring i stor skala og sikrer vores fælles værdier, og fokuserer mindre på den igangværende vækststrategi for Storkøbenhavn? Vi mener det er nødvendige spørgsmål der trænger sig mere og mere på – og det er nu de skal stilles.

Hovedstadsregionen lever ikke et isoleret liv, men indgår i et tættere og tættere forbundet netværk med både Europa og Norden. Femernforbindelsen, hurtigtog til Hamborg og en potentiel metroforbindelse til Malmø (Loop City), gør at afstandene bliver mindre, både i bil og med offentlig transport. Samtidig ligger Køge, Ringsted, Næstved tidsmæssigt 'tættere' på Kbh. Hovedbanegård end de ydre forstæder i Fingerplanen – hvis man vel og mærke bruger toget. Ifølge eksperter er der i Fingerplanen 10km² tilgængeligt stationsnært areal til naturnær byudvikling og nye stationer kan anlægges i forbindelse med eksisterende linjer – Hovedstadsområdet halter efter og arbejdet med at skabe hurtigere og mere effektive forbindelser må og skal forceres – hvis vi vil trængslen med biler til livs og udvikle mere 'levedygtige' byer.

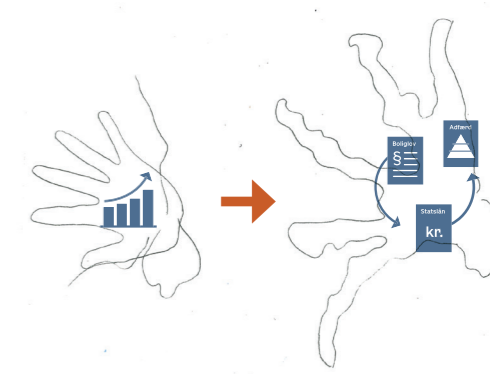
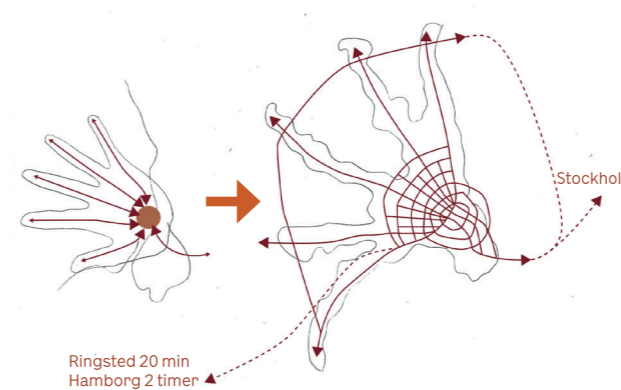
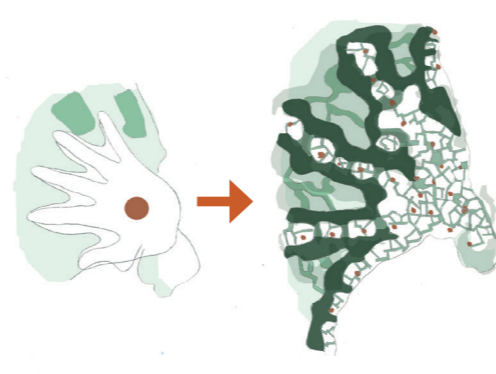
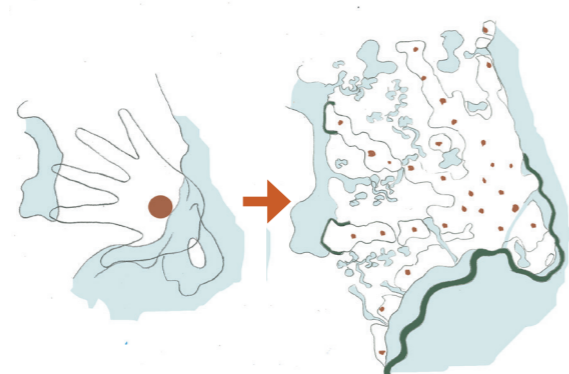
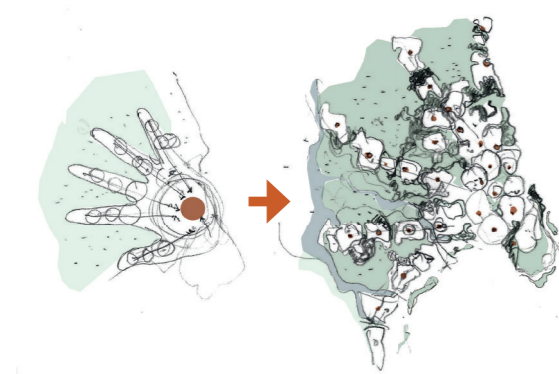
Vi har i nærværende besvarelse ikke fokuseret på de overordnede regionale og landsdækkende planlægningsaspekter, men understreger at sammenhængskraften mellem hvad der foregår i Hovedstadsregionen og resten af landet bør være en del af diskursen fremadrettet.

Siden vi afleverede forslaget til fase 1 er der kommet en Grøn Trepert, hvilket i udgangspunktet må ses som positivt. Samtidig har vi slået endnu en rekord i nedbørsmængde her i slutningen af September 2024 – samme rekord blev også slået i September 2023. Vi ved fra IPCC at vi kigger ind i permanente havstigninger på op til over 3 meter de næste 200 år, med selv de laveste emissionsscenerier.

Der er efterhånden ikke mange der er i tvivl om at der skal handles – og der skal handles i hele Danmark, og bedre i dag end i morgen. Vi kan forhåbentlig nå det endnu.....

Fingerplanen 2.0

De fem temaer/ Udfordringer og potentialer

Tema 1/ Hovedstadens egenart og kontekst

I håndfladen udvandes den arkitektoniske egenart af developernes og pensionskassernes metervarebyggeri iklædt variationer af murstenstapet, i fingrene udhules bymidternes handelsliv af Big Boxes placeret i randzonerne og landzoner inddrages til flere og flere parcelhuse. De populære brokvarterers egenart findes sjældent i de nyudviklede storskalabyområder og kvaliteten af byrum og mødesteder i omegnskommunernes stationscentre er tvivlsom.

Hvad nu hvis vi kunne skabe ny grobund for alternative og mindre udviklere? Udviklere der kan og vil transformere og fortætte de eksisterende bykerner, nænsomt og med afsæt i den lokale egenart, både i den tætte by, omkring stationsknudepunkter og i form af fortætning af parcelhusområder - med rum for nye kulturattraktioner, byliv og rum for bo- og byggefællesskaber; andelsforeninger i transformerede eksisterende strukturer - kompaktboliger, dobbelthuse og generationsboliger i eksisterende parcelhushaver?

Hvad hvis vi herigennem kunne skabe større arkitektonisk kvalitet, større ejerskab, mere variation, større forståelse for den stedlige egenart, og samtidig accelerere byggebranchens grønne omstilling ved at dele mere og skærpe kravet til vores individuelle kvadratmeterforbrug - hvis vi skal tætttere på at leve indenfor de planetære grænser?

Tema 2/ Klimaforandringer

Vandet trænger sig på fra alle sider. Et stødt stigende grundvandsspejl og en oftere gentagne samtidig mellem stormflod og skybrud. Et stærkt subsidieret landbrug som modsætter sig den nødvendige omstilling, resulterende i et udpint vandmiljø, som vi har lovet EU at få styr på - uden større effekt. Oversvømmede landsdele og eksorbitant store forsikringssummer til at dække skaderne. Og dog i lille skala set i globalt perspektiv.

Hvad nu hvis vi, ved at gøre vores kyststrækninger porøse, kan få vandet til at fordele sig, i tilfælde af stormflod og skybrud? Hvad nu hvis vi med den overskydende jord fra udgravningen af disse nye blå forbindelser; inspireret af den eksisterende Køge Bugt strandpark, kunne skabe en sammenhængende kystsikring fra København til Køge?

Et solidarisk Hovedstadside langs hele Køge Bugt i form af skær og rev, som vil kunne skabe forudsætningerne for nye, sammenhængende kystnære havnaturparker. En naturbaseret klimasikring der kan formes og tilpasses til en uforudsigelig fremtid og samtidig bringe nye naturværdier helt ind i byerne?

Tema 3/ Landskab og biodiversitet

Der er meget store forskelle på de landskabelige kvaliteter i de forskellige kiler. Alt for store forskelle. I den nordlige del er der skov og kuperet terræn, mens der i den sydlige er overvejende fladt landbrugsland. Samtidig viser forskning, at store dele af landbrugsjorden vil være ubrugelig i 2050, hvis den ikke omlægges. Samtidig er Danmark milevidt fra målsætningen om 30% fredet biodiversitetsfremmende areal på land og langs kysterne med 10% under særlig beskyttelse, som EU i dag kræver.

Hvad nu hvis vi udligner og genskaber landskabelige herlighedsværdier i samklang med vores bosætning? Hvad nu hvis vi gav den Grønne Arealfond redskaberne til at få den forestående arealkabale til at gå op på den mest effektive og socialt retfærdige måde? Hvad nu hvis vi kunne skabe nye energilandskaber i kilerne ved at omlægge de eksisterende landbrugsarealer til regenerative landbrug og skovbrug, forbundet med grønne og blå faunapassager, som kunne flette sig ind og ud mellem fingrene og skabe en øget artsrigdom og nye blå og grønne kvaliteter i svømmehuden? Hvad nu hvis Hovedstadside langs Køge Bugt kunne skabe nye store sammenhængende vådområder, som udover at beskytte den bagvedliggende bebyggelse, kunne bidrage med nye landskabelige og rekreative værdier, som kunne fuldende Fingerplanens oprindelige vision om 'den grønne handske'?

Hvad nu hvis vi udnytter potentialet for at skabe synergier mellem vådområder og høst af biogene materialer og nye former for afgrøder? Og ikke mindst, så har vådområder den vigtige evne, at de suger CO₂ ud af atmosfæren. Selvom vi gennem tilbagetrækning kommer til at give afkald på eksisterende bebyggelse og landskaber som vi kender dem, så kan vi opnå et væld af andre værdier til gengæld, ved at give plads til nye vådområder.

Tema 4/ Sammenhæng, infrastruktur og organisering

Trods klimakrise og øgede brændstofpriser købes der (el)biler som aldrig før. Pendlingen ind og ud af Storkøbenhavn er støt stigende, hvilket lægger yderligere pres på København og et i forvejen presset vejnet. Og det sker på trods af metroudbygning i centrum og letbaneudvikling i Ring 3.

Hvad nu hvis vi supplerer den kommende letbane-forbindelse med hurtigbusforbindelser på tværs af fingrene og etablerer en række opgraderede parkeringshuse ved de nye knudepunkter, og skaber hurtige og effektive kollektive forbindelser videre ind i byen - med hurtigbusser og indførelse af en trængselsafgift. Så åen tilbage til Åboulevarden reelt kunne gennemføres og motorveje ind mod byen kunne transformeres til 'landeveje i naturen'? Eller 'bygader frigjort fra motorvejens støj'. Hvad nu hvis vi bevidst sænker antallet af biler, så gaderum kan frigøres fra parkering og omdannes til grønne rekreative forbindelser?

Hvad nu hvis vi gennem en opgradering og udbygning af det eksisterende netværk af cykelforbindelser, med fokus på radiære supercykelstier og oplevelsesrige tur- og friluftsruter, fremelsker en cykelkultur i fingerkommunerne, som det er sket i centrum? Hvad nu hvis vi reelt realiserede idéen om 15 minutters by-princippet og tænker byen i håndfladen som en reel netværksby?

Tema 5/ Mangfoldighed, demografi og blandet by

Fingerplanen rummer reelt stor mangfoldighed og meget blandet bydannelse. Mange almene boliger og mange andelsboliger blandet med ejerboliger. De senere år er det private leje- og ejermarked dog gået amok og som i Europas andre storbyer er det kun de heldige og de mest velhavende der får plads - som konsekvens en større og større demografisk og social ulighed. Dalende fødselstal, flere enlige og flere ældre peger samtidig på ændrede fremtidsbehov.

Hvad nu hvis vi gennem en ny gennemgribende boliglovgivningspakke, hvori indgår beskatning af fortjenester på boligsalg, kunne udvikle Storkøbenhavn og regionens bycentre, som kvarterer i et stort sammenhængende boligmarked?

Hvad nu hvis vi ved at fokusere på fortætningen i fingrene omkring stationsknudepunkterne kan skabe funktionsmæssigt sammensatte og smukke bymiljøer i fingrene, som en aflastning af København og brokvartererne?

Hvad nu hvis satellitbyerne blev endnu mere attraktive og betalbare alternativer til det centrale København, og man ovenikøbet selv får mulighed for at være med til at udvikle sin bolig gennem en organiseret model for byggefællesskaber - som i Tyskland? Hvad nu hvis vi lykkes med at få den spekulationsfri andelsbolig tilbage og at bygge endnu mere alment?

Hvad nu hvis vi dyrker fællesskabet som motor?

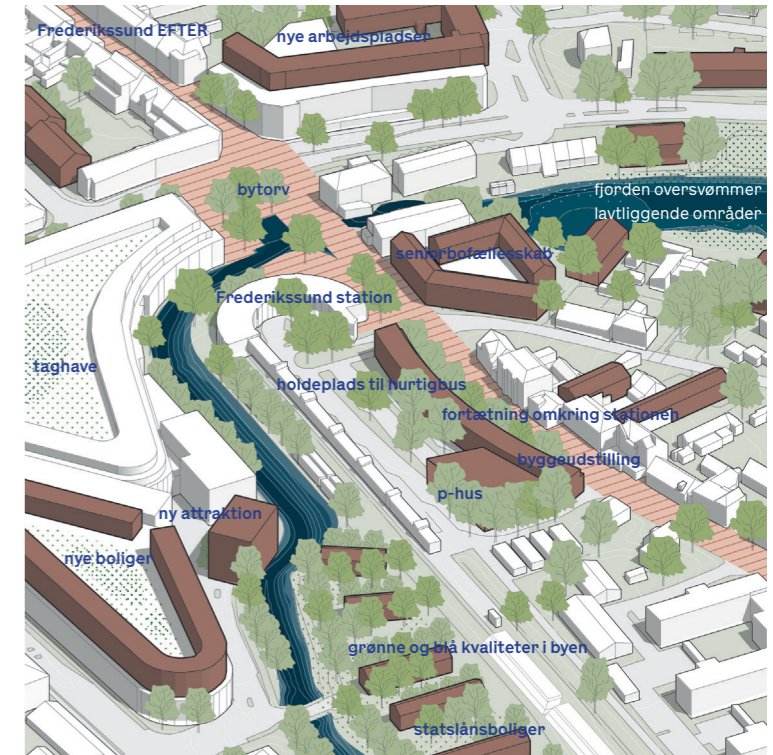
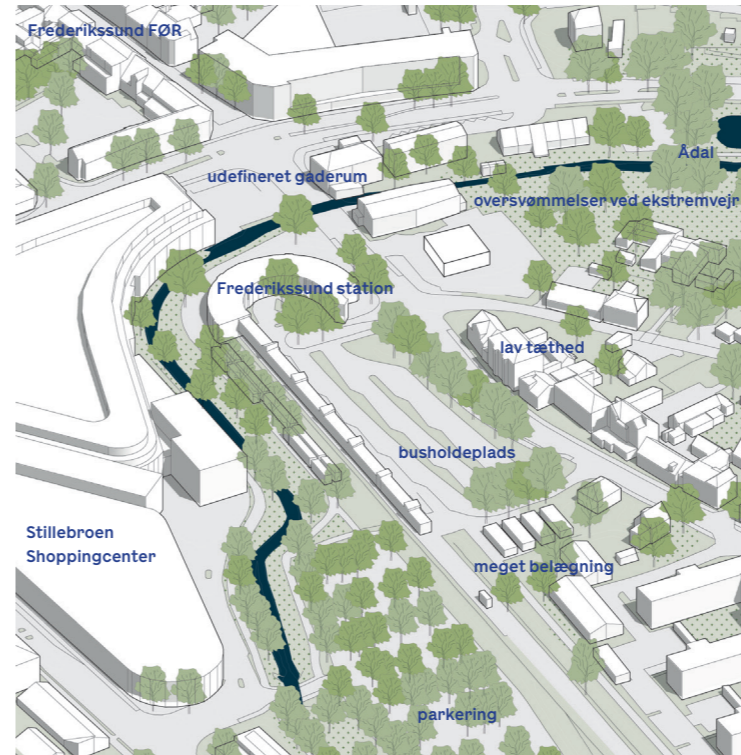
Vi dyrker det lokale særkende og lader decentrale stationsnære bymiljøer vokse frem

1/ Hovedstadens egenart og kontekst

Byen ved fjorden

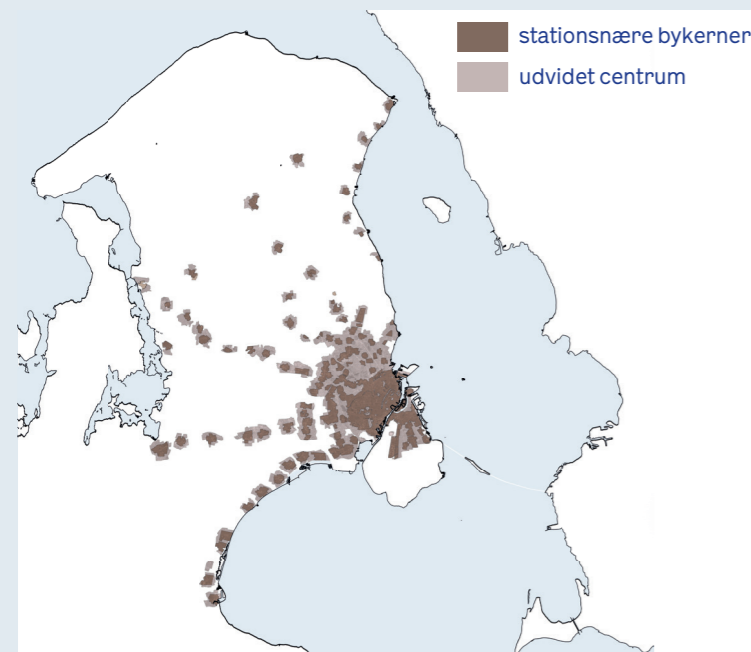
Tine boede i sit parcelhus i Hillerød lang tid efter hendes mand døde og hendes børn flyttede væk. Måske også lidt for lang tid. For selvom hendes naboer og tætte venner langsomt forsvandt en efter en, så blev tanken om at flytte alligevel sværere og sværere for hvert år der gik. Hun ville for alt i verden ikke ende sine dage på plejehjem, men tanken om at skulle flytte alene i lejlighed uden have, kunne hun på den anden side heller ikke holde ud. Samtidig var netop haven også efterhånden blevet en daglig påmindelse om alt det, hun ikke kunne klare selv længere. Noget skulle der altså ske, havde hun nået at tænke, da hendes datter en dag sendte hende et link til hjemmeside, hvor man kunne se de mange forskellige seniorbo-

fællesskaber, der var blevet bygget under statslånsordningen som en del af den store regionale byggeudstilling. Hvis man ville kunne man komme på en rundtur med andre interesserede. Tine meldte sig til og allerede ved turens første stop i Frederikssund endte hun med at skrive sig op til en prøvebolig. Her var stille men samtidig fuld af liv og så var det tæt på fjorden, som nu er blevet trukket helt ind i byen. Og så var det samtidig tæt på stationen, så børnebørnene lettere bare kunne hoppe på den nye hurtigbus og komme fra Hillerød til Frederikssund på en halv time. Tine var ikke i tvivl, det var her hun ville blive gammel.

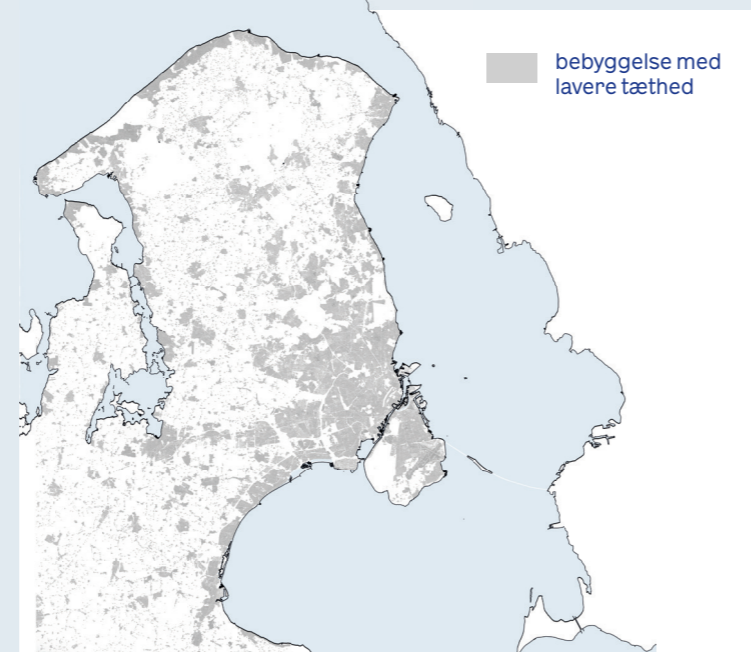
1 / Vi skaber decentrale bymiljøer

Vi lader flere decentrale, mere funktionsblandede og stationsnære bymiljøer vokse frem.

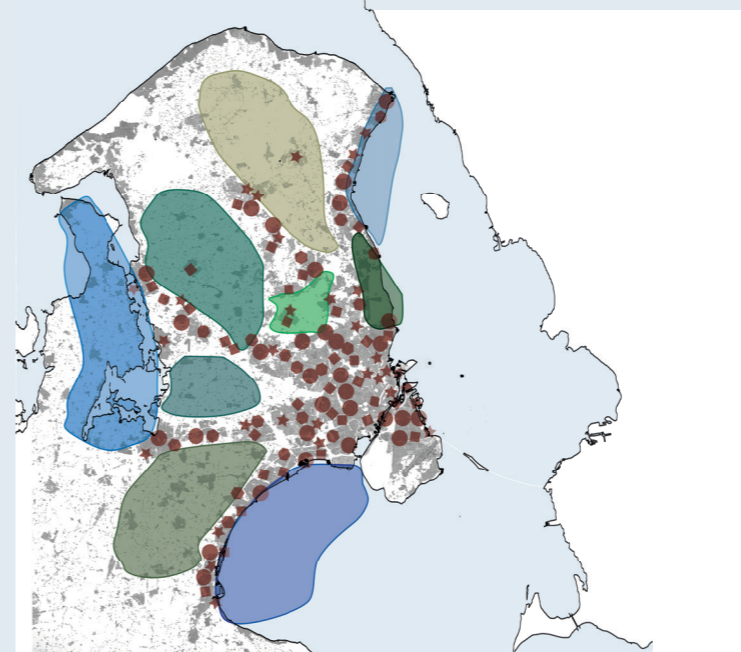
2 / Vi bruger det, vi har

Vi transformerer vores eksisterende bygningsmasse og infrastruktur med blik for både eksisterende kvaliteter og forandringspotentialet og skaber et bredere, mere økonomisk attraktivt og mindre klimabelastende boligudbud.

3 / Vi skaber flere lokale attraktioner

Vi styrker den lokale egenart ved at skabe et mere oplevelsesrigt, karakterfuldt og bedre forbundet landskab i kilerne og nye kulturelle tilbud udenfor håndfladen.

Hvad er værktøjerne?

Regionalt etableres et tværkommunalt samarbejde mellem Hovedstadskommunerne, som fx under overskriften 'Fra forstad til hovedstad' kunne have til formål at skabe et mere sammenhængende boligmarked i bedre social balance, ved at sikre at:

- Der indføres bopælspligt i København.
 - Hele Hovedstaden behandles reelt som ét sammenhængende boligmarked, og demografiske fremskrivninger udarbejdes på tværs af kommunegrænser.
 - Der sker en byfortætning af eksisterende kommunalt ejede byområder med lav udnyttelse prioriteres (fx centralt beliggende p-pladser og busterminaler).
 - Der arbejdes målrettet mod at fortætte fingrenes parcelhusområder, som i løbet af de næste årtier, med den nuværende demografiske fremskrivning, vil stå overfor en betydelig udtynding, som fx ved at oprette en Egnsudviklingspulje med fokus på at udbrede både kulturelle og naturrelaterede tilbud mere decentralt.
 - Naturgenopretning i kilerne gøres til en lovpligtig forudsætning for al byudvikling i fingrenes parcelhusområder, for derved at skabe flere bolignære naturkvaliteter, der kunne gøre dem mere attraktive for kommende beboere.
 - Der etableres en Lokallivpulje med henblik på at styrke eksisterende bymiljøer ved fx at skabe rum til nye fællesskabsorienterede aktiviteter og kulturelle attraktioner.
 - Der skabes flere bynære skov-, strand- og strandengsområder for at fordele regionens landskabelige herlighedsværdier og nedbringe fritidspendlingen i Hovedstadsregionen, som ellers står til en fordobling i 2035.
- Derudover kunne Plan- og Landdistriktsstyrelsen indføre følgende:
- De lokale bysamfund tildeles forskæringsret ved afvikling af kommunalt egede velfærdsinstitutioner såsom skoler og kommunerne skal stille garanti ved optagelse af fælleslån til omdannelse.

Nationalt indføres en ny statslånsordning, specifikt rettet mod at ændre boligudbuddet og promotere kvadratmeteroptimerede og mere fællesskabsorienterede boligformer bygget med biogene materialer og/eller genbrugsmaterialer, herunder:

- stationsnære bofællesskaber
- flydende pontonboliger eller pælehuse / Tiny-houses
- kompakte huse på udmatrikulerede parcelhusgrunde
- byggefællesskaber langs omlagt infrastruktur
- urbane udfyldningsboliger
- regenerative landbrugskollektiver

Vi styrer vandets veje og skaber en mere modstandsdygtig hovedstad

2/ Klimaforandringer

Byen ved kysten

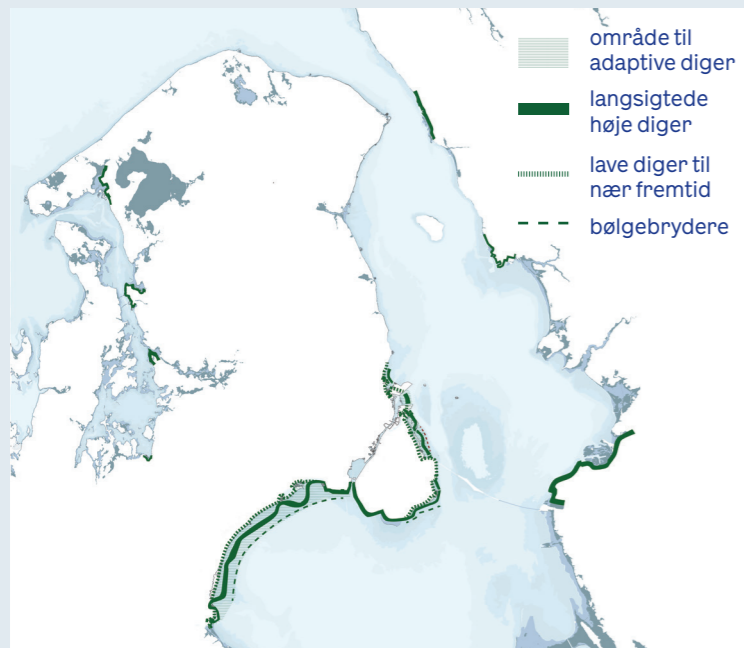
Da de første diger blev bygget, var der helt forståeligt modstand. Nærheden til vandet og kigget udover horisonten ligger dybt indgroet i de fleste danskere. Men da stormfloderne begyndte at tage til i styrke og hyppighed, ændrede billedet sig og pludselig blev den synlige horisont i højere grad forbundet med ængstelig end glæde. Derefter lærte de fleste hurtigt at værdsætte digernes beskyttende favntag, som en dramatisk udstrakt indramning af det store sammenhængende strandenge.

Da Karen blev skilt, søgte hun derfor den nationale Klimasikringsfond om at bygge et Tiny-house på pæle, langs en af de nye flydebroer. Hun havde svært ved at sige farvel til haven og parcelhuset, men her kunne man jo til gengæld tage sig en dukkert fra terrassen eller gå en tur langs de beskyttede vådområder, som nærmest lå i baghaven. Og hvis hun fik lyst til at nyde solopgangen eller blive blæst godt igennem, så lå havet jo lige der ved siden af, på den anden side af diget.

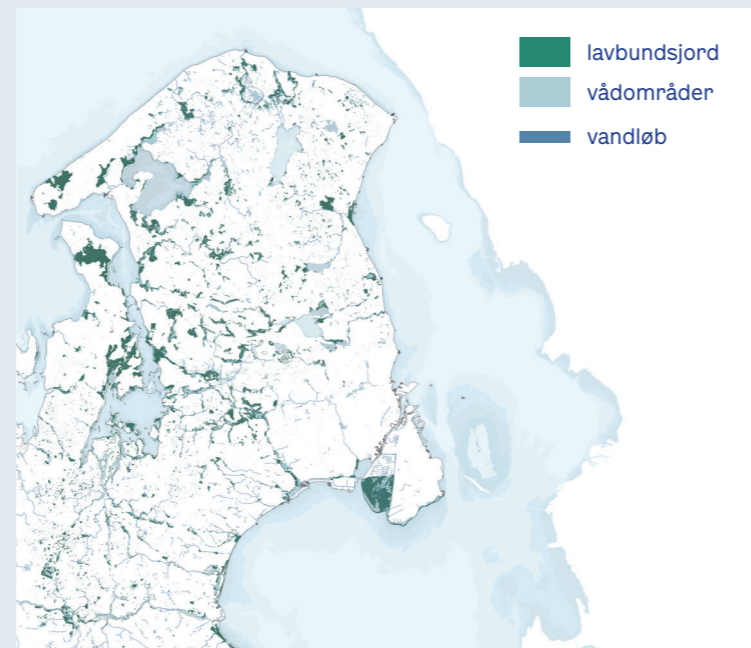
1/ Vi holder vandet væk

Vi anlægger et solidarisk, fleksibelt og adaptivt dige, der beskytter hele Hovedstaden, i princippet fra Køge Bugt til Charlottenlund og skaber et nyt kystlandskab med markant større natur- og rekreative værdi.

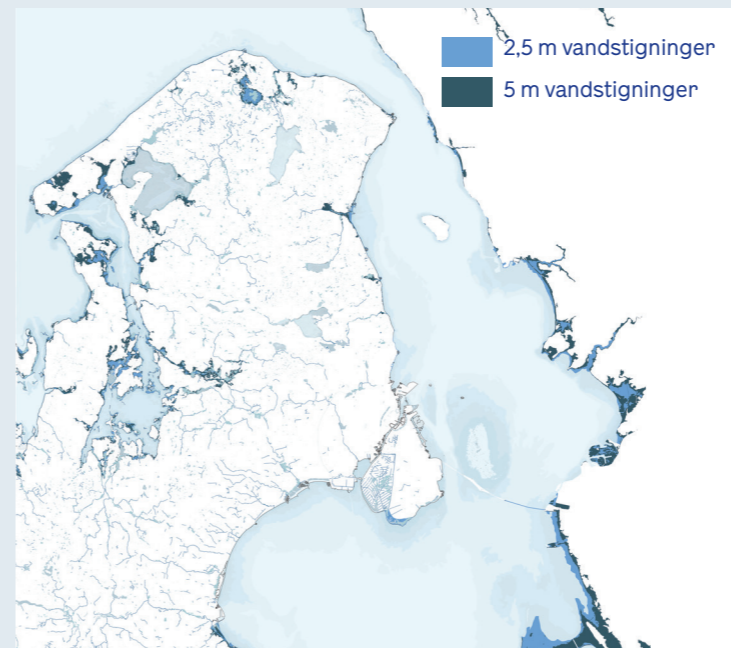
2 / Vi giver vandet plads

Vi oversvømmer gradvist eksisterende lavbundslande for at give fjorden mere plads, omlægger områder med højt grundvand til vådområder og genslynger vandløb, så de kan optage mere vand. Herudover undlades det at bygge nyt på lavtliggende områder.

3 /Vi trækker os tilbage

Vi accepterer at ikke al bebyggelse kan beskyttes og planlægger en langsigtet skridtvis tilbagetrækning i de mest udsatte områder med stort fokus på borgerinddragelse, og genbruger de frigjorte ressourcer andre steder.

Hvad er værktøjerne?

Der indføres nye niveauer i planlægningen:

- Det nationale Landsplanudvalg, der udstikker en overordnet retning for bla. klimasikringen, vælger strategiske indsatsområder, tildeler midler og udarbejder nationale handlingsplaner.
- Oplandsråd (herunder vandoplandsstyregrupper eller kystråd), der omsætter de nationale planer til oplandsplaner og udpeger risikoområder.
- De enkelte kommuner implementerer oplandsplanerne i kommuneplanerne og udarbejder konkrete udviklingsplaner for de udpegede risikoområder.

Hovedstadsregionens forskellige oplandsråd (vandoplandsstyregrupper og fjord- og kystråd) ville herefter indgå et samarbejde for på kort sigt at sikre at:

- Barriereøer og stenrev etableres ved lavvandede områder langs Køge Bugt og andre steder med kystnær bebyggelse og infrastruktur som er udsat ved stormflod ud fra 'sponge city'-konceptet.
- Vandløb genslynges, flere nørplagte vandløb genåbnes og lavtliggende arealer omlægges til større sammenhængende vådområder.
- Landbrugere, der omlægger lavbundslande til vådområder eller braklægning kompenseres gennem Klimasikringsfonden og tilbydes en ny rolle som jordforpagtere.
- Nye grønne og blå byrum skabes i byerne ved at etablere landskabsbaserede regnvands- og skybrudsløsninger, der samtidig både kan øge den generelle biofaktor, kan understøtte rumlige kvaliteter og fungere som fartdæmpende trafiksaneringer.
- Der udarbejdes en langsigtet tilbagetrækningsplan for de udpegede risikozoner med en kombination af frivillig fraflytning, etablering af dige- og drænlug og klimatilpasning med henblik på fraflytning. De steder, hvor der bygges i overgangszoner mellem hav og land anvendes byggeteknikker, der baserer sig på "Design for Disassembly" for at muliggøre eventuel fremtidig tilbagetrækning.
- Der etableres en strategi for en ny form for 'ressourcebanker', hvor både biogene materialer, afgrøder og nedrevne byggematerialer kan recirkuleres.

...og på længere sigt at:

- Barriereøerne forbindes gradvist til et sammenhængende ydre dige med sluser og dæmninger som en beskyttende bånd rundt langs Hovedstaden når de permanente havspejlsstigninger bliver for høje.
- De nye klimatilpasningstiltag bliver et solidarisk anliggende ved at gøre anlæg og løbende tilpasning til en del af Den grønne værnepligt.
- Anvendelse af naturbaserede tilpasningsløsninger for at understøtte rumlige, rekreative og naturmæssige kvaliteter, samt for at indarbejde en fleksibilitet i løsningerne og derved en robusthed overfor klimaforandringernes uforudsigelighed. Disse naturbaserede løsninger kan eksempelvis være større arealer med ålegræs, rev og vådområder der bremser bølgenes kraft mod land. Eller det kan for eksempel være såkaldte "sandmotorer", som er en slags "super-sandfodring", der modvirker erosion og samtidig styrker biodiversiteten.

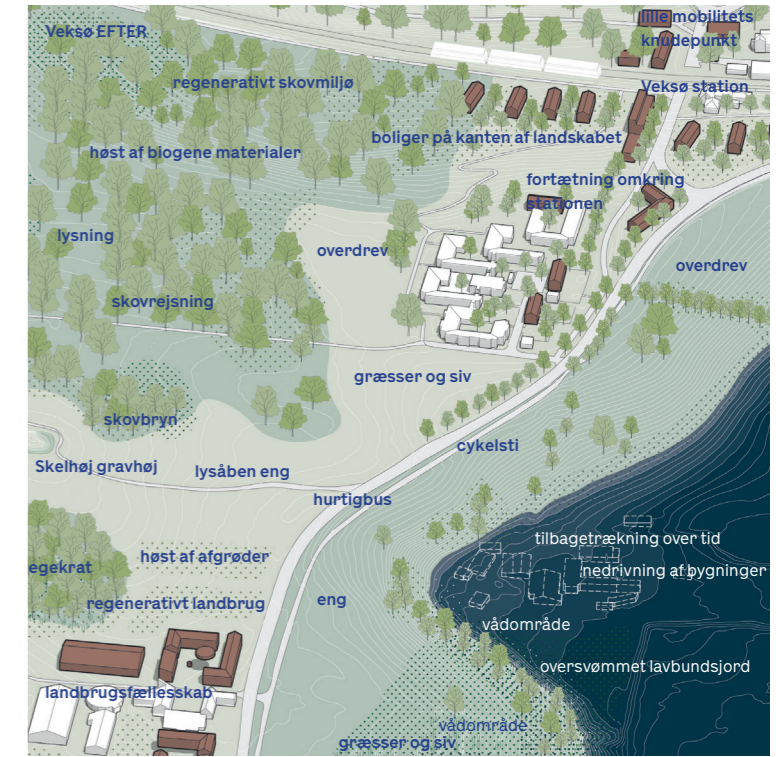
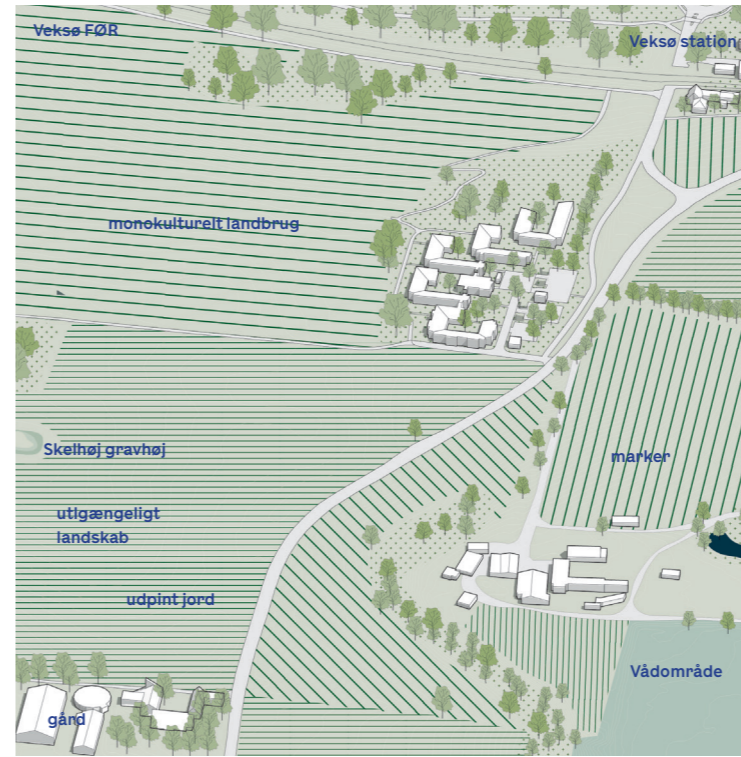
Vi omformer landskabet og fletter naturen sammen med vores byer

3/ Landskab og biodiversitet

Byen ved landskabet

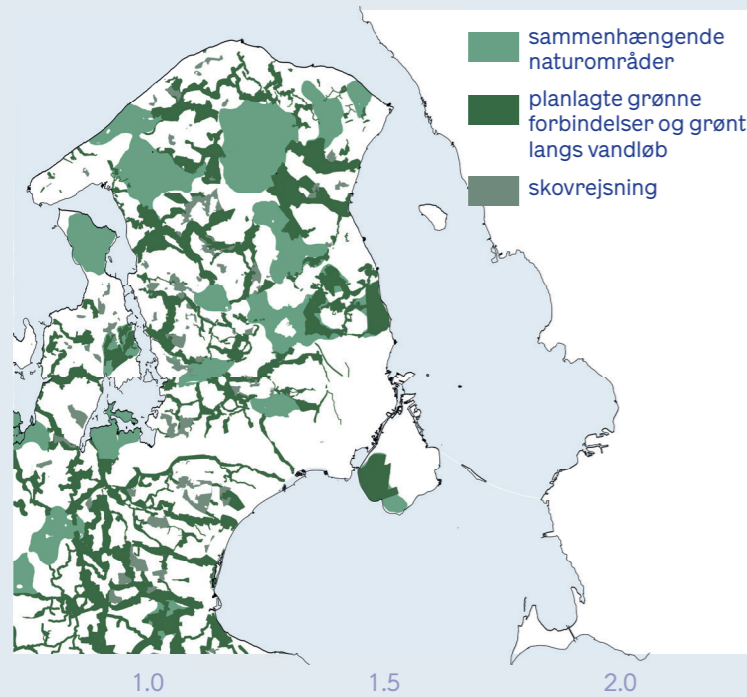
Tom er 5. generations landbruger, født og opvokset på den 200 hektar store svinefarm, som han for nyligt har arvet. Gennem hele sin barndom har han følt sig isoleret på den afsidesliggende gård og han reelt ikke lyst til at videreføre familiens storskala landbrug. Så i forbindelse med den omfattende landbrugsreform i slutningen af 2020'erne sælger han jorden til den Grønne Arealfond, som har forbeholdt sig på al udbudt landbrugsjord.

Gården er nu omdannet til et landbrugsfællesskab, hvor Tom arbejder på deltid efter at være blevet omskølet gennem regeringens Grønne Jobgaranti, og landbrugsarealet er omlagt dels til regenerativt landbrug og dels til skov og vådområder. Tom bor selv i et statslånsfinansieret kompakthus på kanten af skoven tæt ved stationen. I sin fritid er han frivillig chauffør for den lokale eldrevne landsbybus og kan på den måde være med til at understøtte det lokalmiljø han tidligere følte sig så afskåret fra.

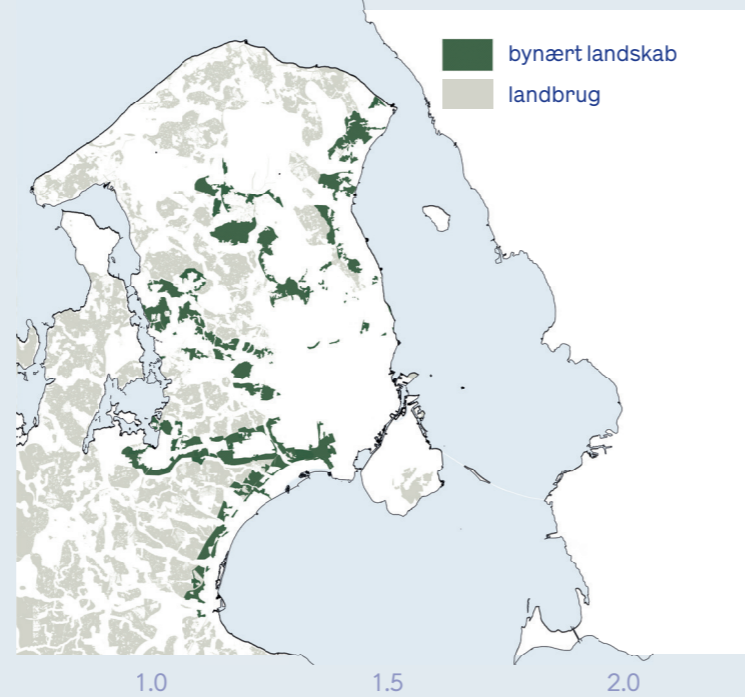
1 / Vi udvider og forbinder naturparkerne

Vi udvider eksisterende naturområder til større sammenhængende naturparker og supplerer de planlagte biodiversitetskorrider med faunapassager på tværs af eksisterende infrastruktur for at optimere muligheden for artsudveksling.

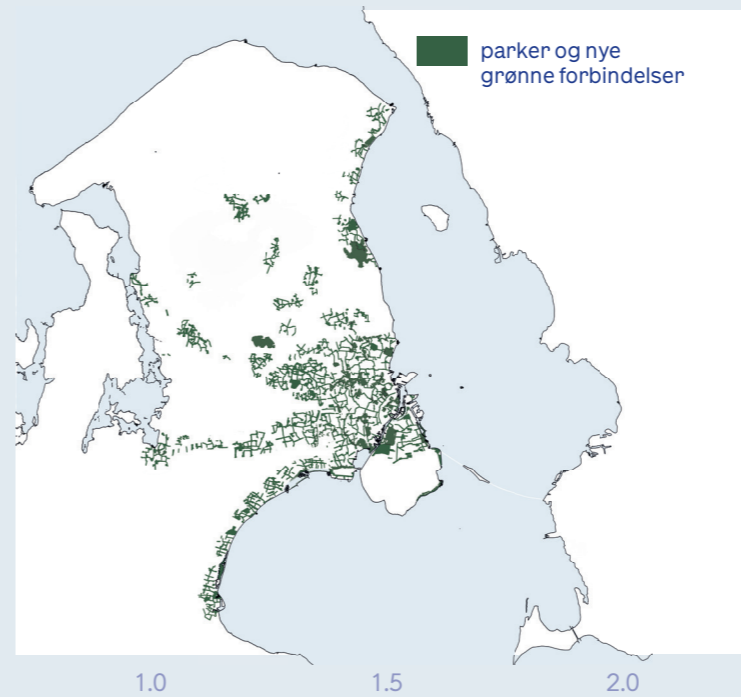
2 / Nye energilandskaber

Vi samtænker fødevarer- og energiproduktion i nye bynære produktionslandskaber, som reserveres dels til regenerativt landbrug og skovbrug og dels til grøn energiproduktion.

3 / Vi skaber mere natur i byerne

Vi gør plads til flere grønne forbindelser, der dels kan håndtere afledning af regnvand og afkøling i tilfælde af hedebløge, dels reducere støj og forurening og samtidig skabe et sammenhængende grønt rekreativt netværk i byen.

Hvad er værktøjerne?

Den Grønne Arealfonds midler tilføres relevante oplandsråd og øremærkes, så de på kort sigt kunne indføre følgende:

- En ny jordreform implementeres med det formål at opkøbe store landbrug til udstykningsform for dermed at sikre mere liv på landet og støtte omstillingen til plante-baseret produktion. Samtidig forbydes kapitalfondenes opkøb af landbrugsareal.
- Landbruget pålægges den højeste af Svare-udvalgets foreslåede CO₂-afgifter, og provenuet føres tilbage til de landbrugere, der vælger at omstille sig.
- Ring 5-korridoren og de nære kiler omlægges og udstykkes til dyrkbare naturområder med plads til regenerativt småskala jord- og landbrug.
- En biofaktor på minimum 0,6 indføres i alle byzoner for at øge mængden af natur i byen, hvilket understøttes ved fx at implementere 3-30-300-reglen (3 træer skal kunne ses fra hver bolig, 30% af byens areal skal være trækrone-dækket, max. 300 m fra alle boliger til grønt areal).
- Økosystemtjenester (dvs. de samfundsmæssige goder og ressourcer, som leveres direkte eller indirekte fra naturens økosystemer) skal kortlægges, monitoreres og kompenseres i alle byudviklingsprojekter.
- Der etableres samarbejder mellem offentlige, private og civile aktører om at udarbejde langsigtede visioner for bynatur og både borgere og driftspersonale, som involveres i driften af grønne og blå områder, oplæres i naturnær drift.
- En langt større del af landbrugsstøtten fra EU skal gå til landdistriktsudvikling, hvor de fleste miljø- og naturordninger ligger, fremfor hektarstøtte til landbruget.
- Naturdannelse på skoleskemaet. Viden er en forudsætning for omsorg og danskerne er i dag det folkefærd i Europa, der ved allermindst om biodiversitet.

...og på længere sigt at:

- Der indføres en Grøn jobgaranti, der sikrer uddannelse, omskoling og nyt arbejde til dem, der mister jobbet i omstillingen.
- Der indføres en Grøn værnepligt til natur- og landbrugsgenopretning af fire eller flere måneders varighed baseret på en kombination af frivillighed og lodtrækning.
- Der indføres en 'basisfødevarerindkomst' på forsøgsbasis i hovedstadsregionen, hvor lokalt producerede fødevarer subsidieres og stilles billigt til rådighed mens resten pålægges afgifter.

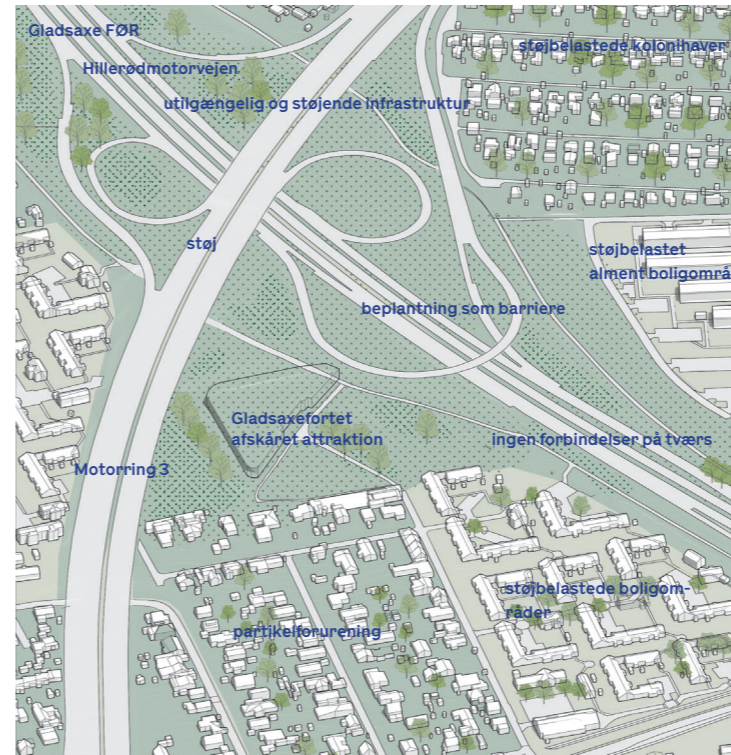
Vi styrker den kollektive transport og omformer vores vejrum

4/ Sammenhæng og infrastruktur

Byen ved sammenfletningen

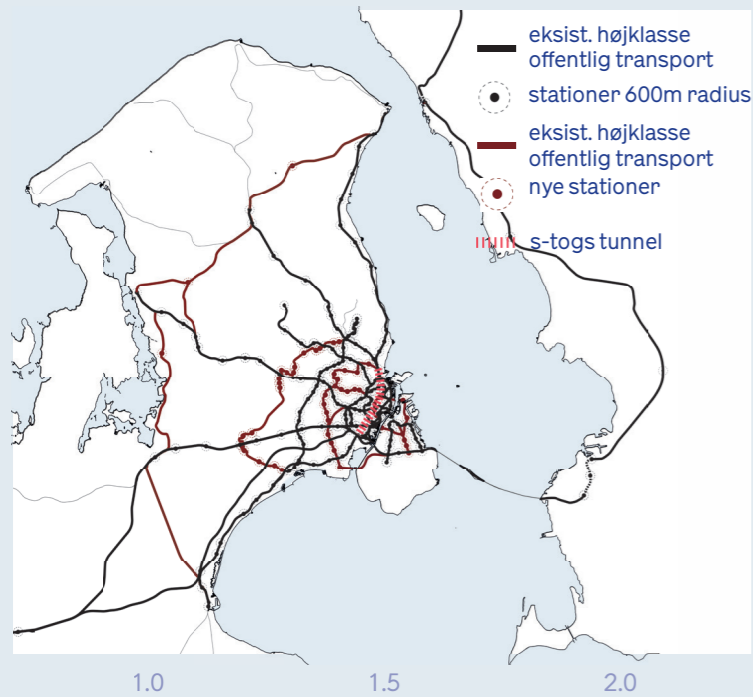
Hvis du vil have grønne fingre, skal du have jord under neglene. Det fik Gry at vide, da hun som en del af sin grønne værnepligt blev sat til at tilplante de 2 ud af 4 spor af den store tidligere indfaldsvej, som nu var ved at blive omlagt til bygade med hurtigbusspor. Værnepligten kom egentlig meget ubelejligt for Gry, der boede på Østerbro og var ved at uddanne sig til sociolog. Men da hun med egne ører kunne

høre, hvordan motorernes summen, ganske få måneder efter asfalten blev brudt op, blev afløst af insekternes, så var det som en åbenbaring. Efter studiet søgte hun og en gruppe venner derfor et statslån for at starte et byggefællesskab, som byggede et fire etagers byhus ud til den tidligere motorvej i det, der nu bliver kaldt Overdrevskvarteret.

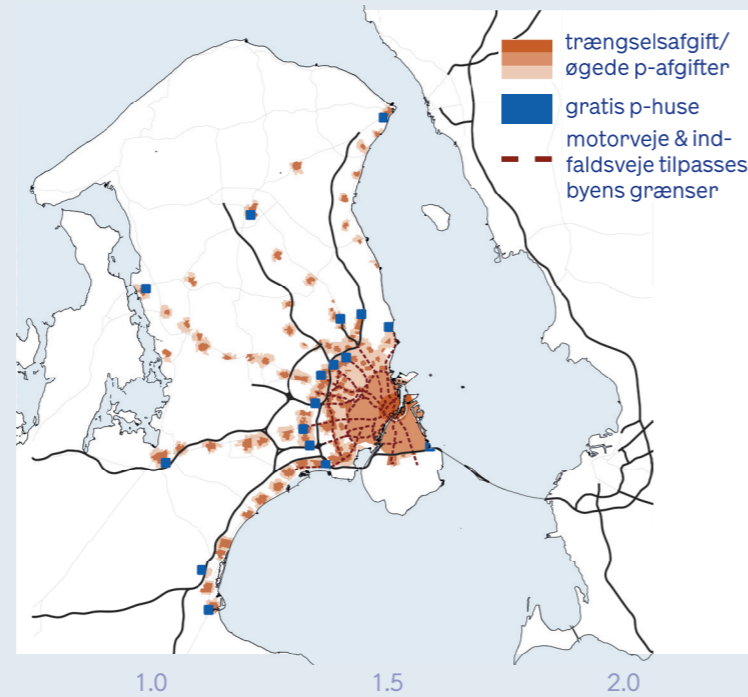
1/ Vi styrker den kollektive transport

Vi prioriterer en opgradering af S-togsnettet, indfører højklas- sede offentlige transportforbindelser mellem fingrene med mobilitetscentre i knudepunkterne og supplerer flextrafikken i de ydre kiler.

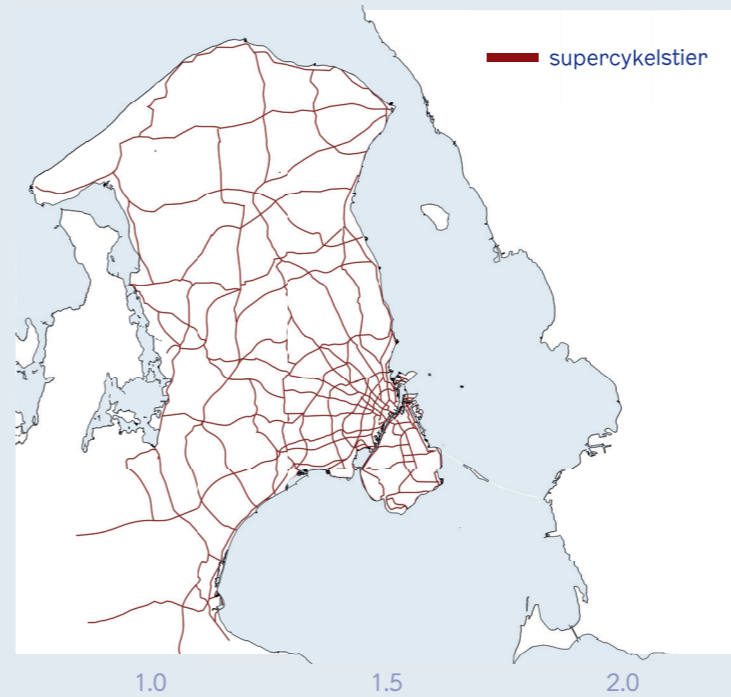
2 / Vi skaber et vejrum i bedre balance

Vi tilpasser byens infrastruktur, så den svarer til byens nye grænser, og neddroser trafikken på vejene ind mod byen, afskærmer ringvejene rundt om byen og omdanner parkerings- areal til natur og ophold inde i byen.

3 / Vi strikker et fintmasket net af cykelstier

Vi ændrer kriterierne for den regionale trafikplanlægning, så den i højere grad prioriterer cyklister med henblik på at skabe et fintmasket system af både fritidscykelruter og supercykelsti- er, som kan fremelske en cykelkultur i fingrene.

Hvad er værktøjerne?

Vejdirektoratet afløses af Direktoratet for Bæredygtig Mobilitet, som får til opgave at formulere og koordinere en ny national bæredygtig mobilitetsstrategi, og gives i samarbejde med op- landsrådene mandat til at udrulle en række initiativer på forsøgsbasis i Hovedstadsregionen, for eksempel på kort sigt at:

- Der investeres proaktivt i Hovedstadens offentlige transportnetværk med henblik på at skabe et attraktivt alternativ, når en trængselsafgift indføres i København. Herefter overføres provenu- et fra afgiften direkte til at finansiere en løbende opgradering af Hovedstadens kollektive trafik.
- Billet- og zonestrukturen i både Hovedstadens og hele Sjællands kollektive trafik forenkles, så rejseprisen bliver mere gennemskuelig.
- Parkeringsafgiften hæves for alle biler; delebiler undtages.
- Der indføres først månedlige, derefter ugentlige bilfri søndage i hele København, sæsonvist bilfri "sommergader" og at større parkeringspladser omdannes til fx loppemarkeder eller mar- kedsdage med lokalt producerede fødevarer i weekenderne for at vise hvad byens parkerings- arealer også kan bruges til.
- Parkeringshuset gentænkes som et nyt stationsnært socialt omdrejningspunkt og lokalt mødested med plads til forskellige praktiske og fællesskabsorienterede aktiviteter som fx pakkeshop, ressour- cecenter, genbrugsstation, fitnesscenter, cykelværksted, reparationscafé etc.
- Der etableres partnerskaber med virksomheder; som medsponsorerer busruter (som fx Fuji-film i Hillerød og Bavarian Nordic i Helsingør har gjort)
- Der indføres 50% rabat på Rejsekort til unge under 26
- De mindre knudepunkter opgraderes og gøres til mere indbydende mødesteder med mere plads til fx ophold og cykelparkering.
- Nærbusser; en slags opgraderet tilkaldebus, som pt. testes i Haslev, skal på sigt udrulles i alle yderområder.
- I tyndt befolkede områder indføres realtidsinformation på al kollektiv transport og nye model- ler for dele mobilitet afprøves som fx borgerbiler, landsbybiler og -busser; uddannelsesbusser og udflygtbusser. Derudover ændres lovgivningen så den kan understøtte nye mobilitetskoncepter, som fx "nabobusser", hvor minibusser stilles til rådighed for lokalsamfund, som selv står for at skaffe frivillige chauffører.
- Rejseplanens og Rejsekortets funktioner samles i én digital mobilitetstjeneste og såvel samkørsel som private og deleøkonomiske transporttilbud skal integreres, efter Mobility as a Feature-princippet.
- Det eksisterende regionale netværk af supercykelstier udbygges og opgraderes med fokus på radiære forbindelser og suppleres med et mere fintmasket net af fritidsruter.
- Der arbejdes parallelt med afbødende tiltag der forhindrer potentielt social slagside. For eksempel at kunne bytte sin bil for et gratis abonnement til en delebilsordning.

...og på længere sigt at:

- Der etableres et radiale system af hovedfærdselsårer (superboulevarder), som afgrænser og aflaster 9 trafikdæmpede zoner (trafikøer).
- S-togsnetværket omlægges til metrolignende drift, udbygges med flere cykelvogne og supple- res evt. med en eksprestunnel for at sikre højere frekvens.
- Der etableres nye højklasjede, offentlige hurtigbusforbindelser ved ring 2,5, langs Frederiks- sundsvej og Amagerbrogade samt ved Ring 6, som forbinder købstæderne.
- Krydsningspunkter mellem kollektive trafiksystemer opgraderes så skift mellem bus og tog/ letbane, metro og regionaltog gøres lettere tilgængelige - kortere afstande og bedre overskue- lighed. Herlev og Glostrup stationer er eksempler der kan optimeres.
- Pakketransporten omlægges til distribution via metronettet og det opgraderede S-togsnet ved hjælp af særligt indrettede pakkevogne, som tillades kørsel udenfor myldretid.
- Der etableres metroforbindelse fra Vanløse station til Rødovre centrum via Damhussøen og M5 ringen sluttes.

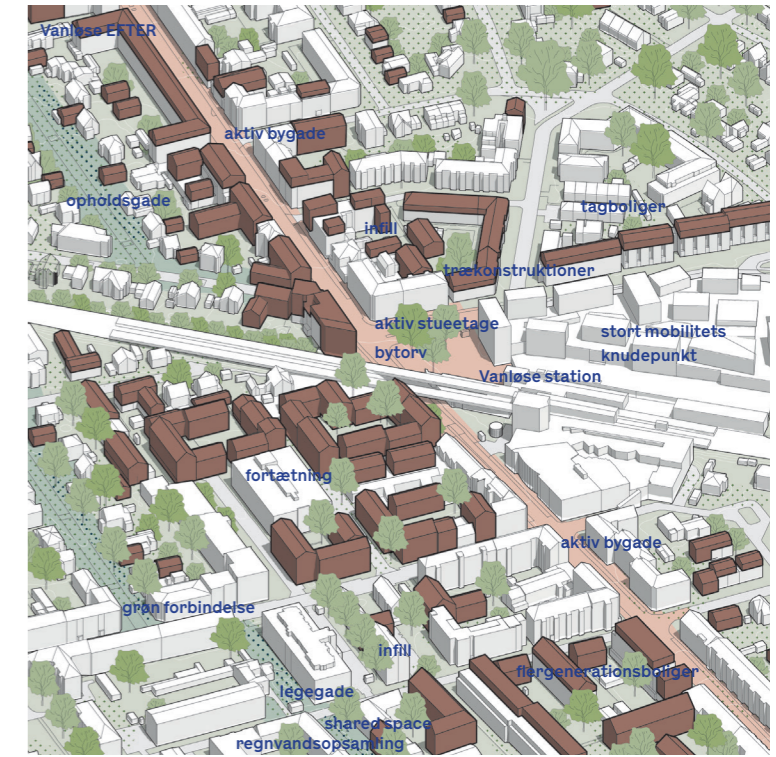
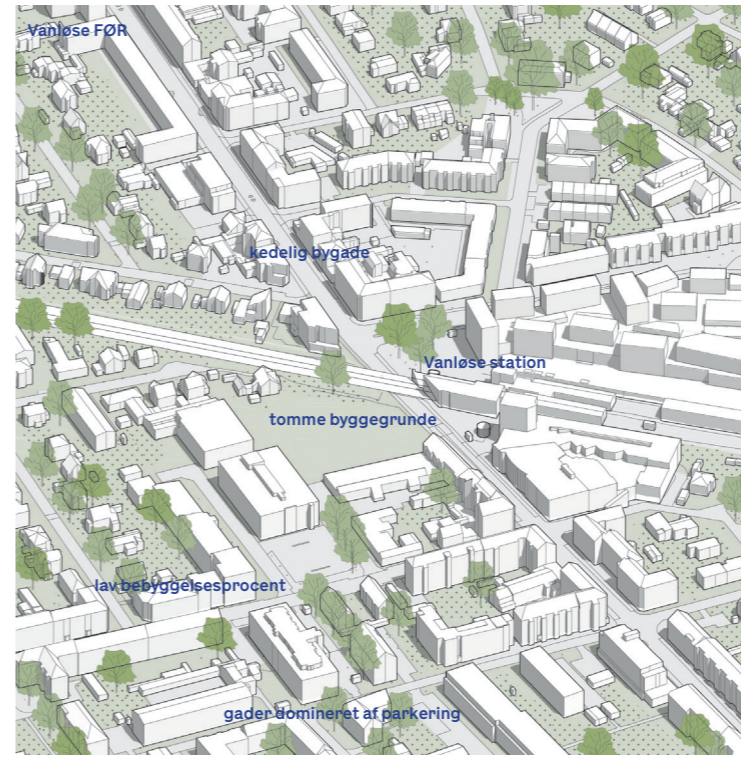
Vi gør plads til flere forskellige mennesker i byen

5/ Mangfoldighed, demografi og blandet by

Byen ved knudepunktet

Rikke er født og opvokset i en lille landsby på en af de lavest liggende dele af Falster. Da hun flyttede til København for at studere var familiens hus allerede oversvømmelsestruet. To år efter var det under vand. For at hendes familie kunne få råd til et nyt sted at bo ansøgte Rikke om et statslån til at bygge et flergenerationshus, som hun og familien var med til selv at bygge tæt på stationen i Vanløse. Huset er en urban udfyldning udført i lette trækonstruktioner. I stueetagen har familien sammen åbnet 'Byens landhandel' som sælger lokalt

producerede fødevarer fra regionens mange andelsgårde. De driver også en lille café i landhandlen, som er med til at styrke det lokale fællesskab i kvarteret. Det virker som om alle har sukket efter mere fællesskab og en nærhed til naturen her i byen, mens det var bylivet folk savnede, der hvor hun voksede op. Indimellem tænker Rikke, at når udkantens kvaliteter lader til at blive efterspurgt i byerne, mens byens kvaliteter efterspørges i udkanten, så giver det måske ikke rigtig mening at differentiere mellem de to, sådan som vi tidligere har gjort.

1/ Vi korrigerer boligmarkedet

Vi introducerer en ny boliglov, der har til formål at stimulere en mere decentral byudvikling, så investeringerne vil kunne bidrage med størst effekt for flest og derved medvirke til at skabe en Hovedstad i bedre social balance.

2/ Vi genopliver statslånsordningen

Vi indfører en ny statslånsordningen, der har til formål at mobilisere en generation af socialt bevidste arkitekter og gøre mere klimavenlige, fællesskabsorienterede boligformer økonomisk attraktive og dermed mere tilgængelige for flere.

3/ Vi ændrer efterspørgslen

Gennem regulering skaber vi et bredere udbud af mere bæredygtige boliger med fokus på transformation, genbrugsmaterialer og brug af biogene materialer som på sigt også vil ændre efterspørgslen.

Ny boliglov

Bolig og By & land-ministerierne slås sammen, så Bygningsreglementet og Planloven hører under samme ministerium. Ministeriet formulerer en lovpakke, der indeholder følgende:

- Der fortættes stationsnært og efter 'Bevar eller forklar'-princippet eller på i forvejen bebyggede eller befæstede arealer.
- Stationsnærheden indskrænkes til 600 meter, for at skabe flere mere kompakte, funktionsblandede 15-minutters-byer. Der udvikles clusters der understøtter arbejdspladser og blandet by.
- Der indføres økonomiske incitamerter med henblik på at parcelhuse på 150 m² eller mere i fremtiden kommer til at blive beboet af 4 personer eller flere.
- Fortætning af parcelhusområder tilskyndes ved at tildele en højere byggeret til udbygninger for flere end én husstand i form af eksempelvis flergenerationsboliger, bofællesskaber og lignende.
- Udstykning af eksisterende parcelhusgrunde tilskyndes gennem ny tilskud- og fradragsordning.
- Eksisterende boliger skal kunne opdeles til flere husstande og kommunen kan stille garanti ved samkøb.
- Fællesfaciliteter til brug for hele kvarteret subsidieres ved både om- og tilbygning samt nybyggeri gennem ny kommunal tilskudsordning.
- En ny statslånsordning indføres specifikt med henblik på at øge efterspørgslen efter mere klimavenlige boligformer.
- Alt overskud ved boligsalg beskattes og skattefordele i forbindelse med lejlighedskøb afskaffes.
- Den kvalificerende borgerinddragelse skal styrkes, fra folkeskolen til embedsværket. Det skal være en naturlig del af det at være samfundsborger i Danmark.

Drømmene om det gode liv

De nye statslånsboliger

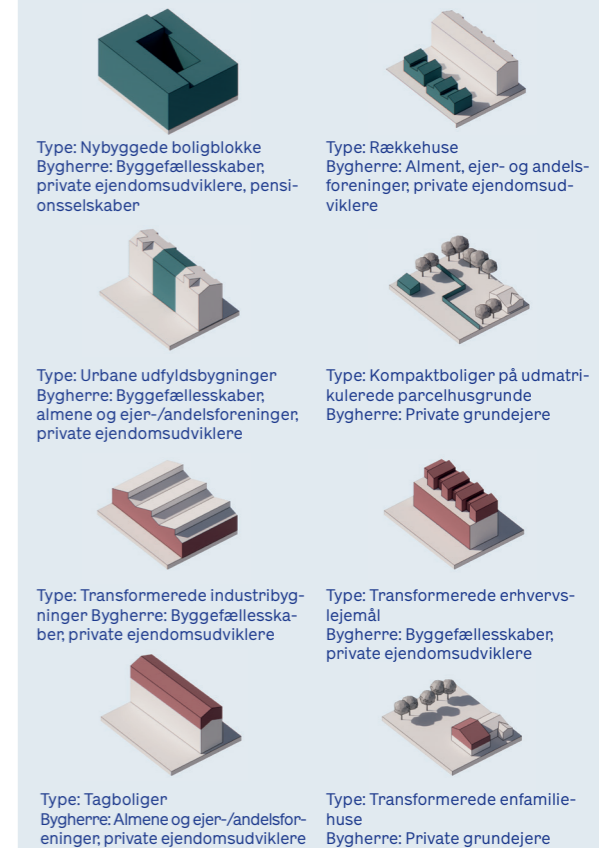
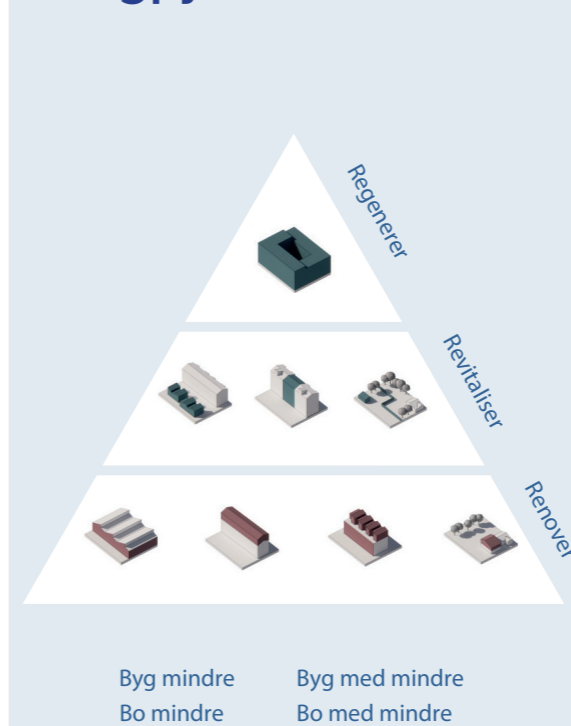
En regional byggeudstilling

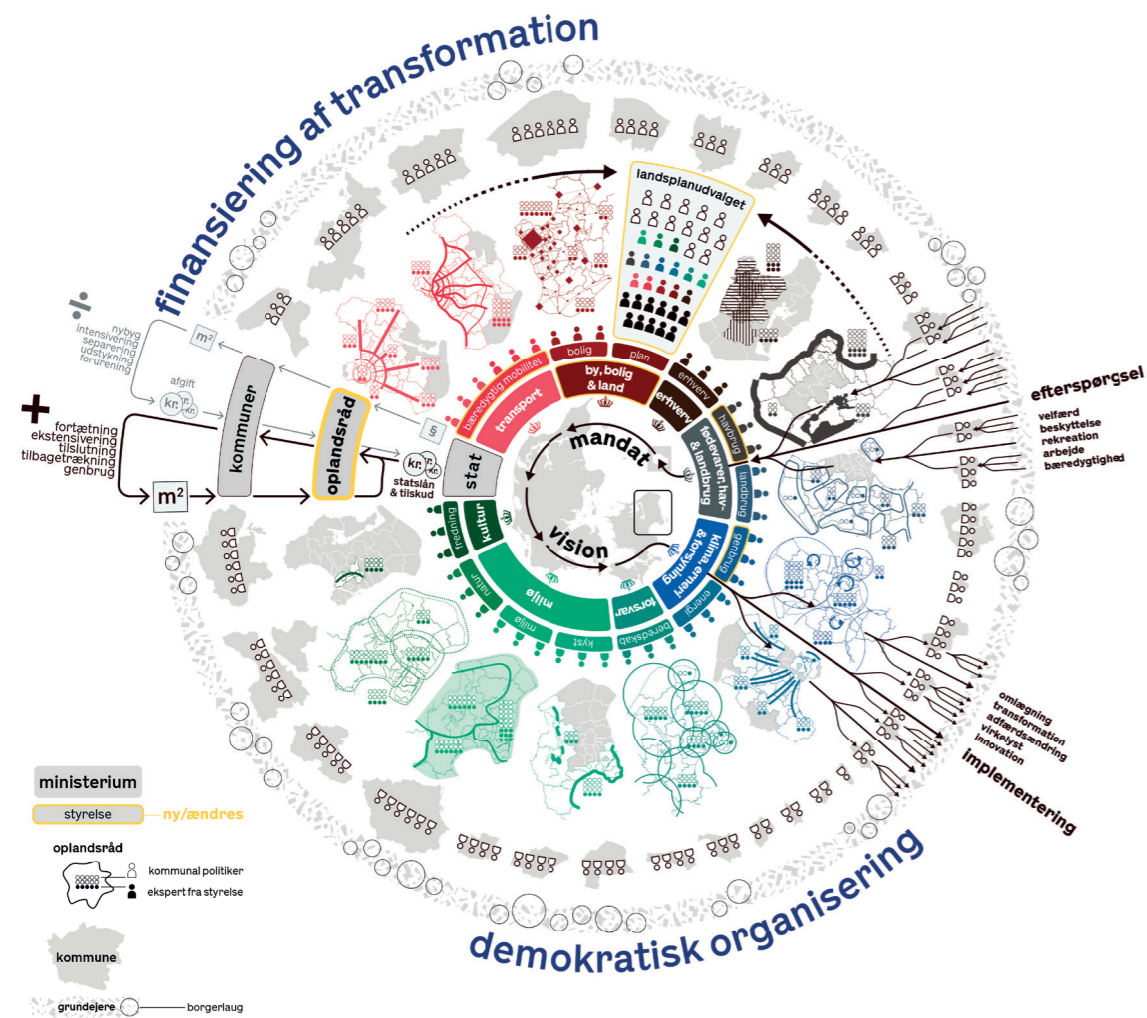
De nye statslånsboliger

Vi kan ikke regne med at de store udviklere af sig selv opgiver en ellers profitabel forretningsmodel, så hvis vi skal ændre boliguddet, er der brug for ny ambitiøs lovgivning. Men der er også brug for at finde måder at stimulere nye former for investeringer i mindre skala. Og her er det oplagt at kigge på statslånsordningen. Den blev indført i 1939 i en krisetid med stor bolig mangel, og den gjorde staten i stand til at sætte skærpede krav til nyt boligbyggeri mod tilsagn om statsstøtte. Statslånsordningen blev en enorm succes og resulterede i Bedre byggeskik-bølgen og dermed nogle af de mest populære og elskede boliger i moderne dansk boligarkitekturhistorie. Der er nok ikke mange arkitekter i dag, der som dengang mener, at parcelhuset med sit massive klimaaftryk er fremtidens boform. Men hvis man skræddersyede en ny statslånsordning efter de boformer med det mindste klimaaftryk, er det ikke svært at forestille sig hvilken kreativ drivkraft det ville være i en branche, som allerede presser på i forhold til mere ambitiøs klimaloggivning indenfor byggesektoren. Og gennem en decentral regional byggeudstilling kunne vi måske, ligesom det lykkedes dengang, udvide vores kollektive forestillinger om ikke bare det gode liv – men i nok så høj grad et bæredygtigt liv.

Boligpyramiden

Vi fremdyrker en samarbejdende organisme

Den decentrale organisme har i dag ikke alle de vækstbetingelser, der skal til for at den kan vokse frem – der behøves en transformation af dele af det organisatoriske og politiske system. I dag er byplanlægningen overladt til et tryk og modtryk mellem staten og kommunerne, idet der ikke må gøres forskel forstås – mellem land og by og mellem røde og blå. Men den decentrale tilgang, kræver netop en forståelse for lokale forhold og partikulerinteressernes samspil med helheden.

I dag bliver beslutningerne til i uklare forhandlingsprocesser mellem statens styrelser og kommunerne der bestiller rapporter, skaber PPP'er og trækker på deres politiske netværk for at få indflydelse i den store skala. Og her taber helheden og dem der ikke har musklerne til dyre rådgivningsrapporter!

Danmark, og ikke kun Hovedstaden, er udfordret af manglen på planlægning. Derfor må løsningsrammen involvere hele landet, idet en særlig model for Hovedstaden alligevel ville påvirke næsten halvdelen af landets befolkning og en stor del af arealet.

Vi foreslår en ændring, hvor den spredte fægtning afløses af klare rammer, inden for hvilke kommunerne kan undersøge, forhandle og beslutte byplanmæssige greb i stor skala. Gennem en videreudvikling af eksisterende tværkommunale samarbejder som fx naturråd, sundhedsråd, erhvervsklynger, vandoplandsstyrergrupper osv., foreslår vi en formalisering af dette niveau og løfter det til et beslutningsdygtigt organ – oplandsråd. Her samles politisk udpegede repræsentanter fra kommunerne og eksperter udpeget af ministeriernes styrelser, med henholdsvis 2/3 og 1/3 repræsentation af hver. Oplandsrådene vil arbejde emnebaseret – deres geografiske inddelinger vil således også være forskellige, alt efter hvilke emner der behandles. For nogle af rådene vil det være vandoplande, der bestemmer inddelingen, for andre udstrækningen af S-togssystemet. Kommunerne har også mulighed for at bruge rammerne til selv at danne nye oplandsråd, hvis særlige fælles interesser skal belyses. Oplandsrådene er ikke alle stående udvalg, men kan have kortere eller længere perioder, efter ønske fra staten og kommunerne og efterhånden som opgaver opstår og løses.

Oplandsrådene kan løbende vedtage oplandsplaner for hvert emne og det tilknyttede geografiske opland, efter udvalgsbe-

handling; åbne udvalgsmøder, høringsperioder samt høringsret fra relevante NGO'er og civilsamarbejdsorganisationer. Disse planer kan indeholde krav til arealanvendelse, nærhedsprincipper, ekstensivering, tilbagebetrækning osv. Kommunerne skal overholde oplandsplanerne i deres kommuneplaner og anvise hvilke arealer, der i fremtiden skal bruges til hvad. Kommunerne kan forpligte hinanden økonomisk gennem beslutninger i rådene og på den måde fastlægge principper for større planmæssige tiltag – som fx kystsikring, udbygning af infrastruktur, naturkorridorer osv. Staten kan også benytte oplandsrådene til implementering af national politik som fx Den Grønne Trepert og lade økonomi følge med. Kommunerne har gennem oplandsrådene mulighed for at tale med en større stemme overfor styrelserne og regeringen. Sekretariatet til oplandsrådene placeres i regionerne. Skulle de politisk volatile regioner blive nedlagt, kan sekretariatsfunktionen fordeles mellem kommunerne selv.

Den nationale koordinering af landsplanlægningen foregår i et By-, bolig- & landministerium, hvorved planlov og bygningsreglement samles. Her sidder én kommunal repræsentant fra hvert oplandsråd og én styrelsesekspert fra hver styrelse samt folketingsmedlemmer i et landsplanudvalg, der har til opgave at koordinere og sætte mål for den samlede indsats samt sætte rammerne for oplandsrådenes virke. Landsplanudvalget har mandat til at foreslå ændringer af Planloven til politisk behandling i Folketinget.

Gennem regler opsat af landsplanudvalget indfører staten en afgift- og tilskudsordning for arealanvendelse, således at brug, der understøtter mål om fortætning, biodiversitet, energiproduktion, tilbagebetrækning osv. understøttes. Barmarkprosjekter, nybyg i oversvømmelseszoner, intensivering og anden anvendelse, der går imod målsætningerne, afgiftspålægges, i en sådan grad, så det kan finansiere tilskud og statslån til transformationen.

Med oplandsrådene søger vi at finde en balance, hvor implementeringsvejen ikke forsvinder i topstyring og hvor komplekse netværk af interesser, kan finde fælles fodslag – uden at det bliver en omkalfatring af det politiske system. For hvad nu hvis gule veste ikke bliver symboler på oprør, men på en befolkning der er trukket i arbejdstøjet for at udføre de beslutninger, vi selv har truffet?

Vi bygger videre på den viden, vi allerede har

Vi mener, at vi har brug for at tilgå den forestående radikale omkalfatring af vores byer og landskaber med samme ydmyghed, som Egnspanrådet i sin tid tilgik opgaven med udarbejdelsen af Fingerplanen. Vel vidende at vi ikke har alle svarene, har vi foreslået en række konkrete værktøjer til implementering af vores strategier. Strategier og værktøjer der bygger videre på eksisterende viden og en række konkrete visionsoplæg, udarbejdet af forskellige kompetente organer og enkeltpersoner, heriblandt:

- Demografi, socioøkonomi og boligstruktur i danske kommuner (DREAM, 2024)
- Potentialer for indretning af flere boliger i den eksisterende bygningsmasse (SWECO/Realdania, 2023)
- Danskerne i det byggede miljø (Realdania, 2023)
- Bedre byskik (Mette Lis Andersen/Jes Møller, 2021)
- Den levende kyst - Visionsoplæg (Smith Innovation/Schönherr, 2021)
- Morgendagens Dråber (COWI, 2021)
- Stormflodssikring af København - Forundersøgelse (Rambøll/SLA, 2024)
- Levedygtigt landbrug (Den grønne ungdomsbewægelse, 2024)
- Naturbaserede byer (CONCITO, 2024)
- Biodiversitetstaktik (Lotte Nystrup Lund, 2024)
- Biodiversitet i byggeri og byudvikling (Realdania, 2024)
- Mere, bedre og større natur i Danmark (CMEC, 2024)
- Danmarks fremtidige arealanvendelse (Klimarådet, 2024)
- Mobiliteitsplan 2024 (Movia, 2024)
- Trængselsafgifter i Hovedstadsområdet (Kommuneforum, 2009)
- Points of Exchange (Robert Martin/Jaja, 2021)
- Fossilfri vejtrafik i 2030 (Københavns kommune, 2024)
- Fremtidens kollektive transportknudepunkter i hovedstadsområdet (MOE/Tetraplan, 2018)
- Kollektiv trafik i yderområder (COWI, 2019)